

חמשה חומשי תורה

סודר ונדפס מחדש ברוב פאר והדר
באותיות מרובעות מאירות עינים

ועל כולם ניתוסף
רש"י כפשוטו
כשמו כן הוא ביאור משולב על רש"י הק'
בלשון קלה ושווה לכל

במדבר

דבר המוציאים לאור

דורנו, דור יתום, זכה בזכות מיוחדת של 'תורה השוה לכל נפש', חדשים לבקרים יוצאות מהדורות מפוארות של ספרי יסוד המיועדות אל מי שאין עיתותיו או יכולותיו מאפשרות לו לימוד בעיון כל הצורך. עדים אנו למהדורות ענק המגישות את הש"ס ללומד כשהוא מפורש ומבואר שורה אחר שורה ומלה אחר מלה, הרי שולחן והרי בשר והרי סכין, ואין עליו אלא להרחיב את פיו ולמלאהו. מעלתם של מהדורות אלו הוכחה לא רק ככלי עזר ל'קובעי עתים לתורה' - אלא אף לומדים מובהקים נעזרים בהן, אם להבהרת משפט סתום, ואם לעיון בהערות המחכימות המשובצות בשולי הדף.

אולם אם בתחום תורה שבעל פה נעשו דברים גדולים, הרי לא כך הם פני הדברים בתחום תורה שבכתב, וכוונתנו לפירוש רש"י על התורה שהוא פינה ויסוד לכל מבין עם תלמיד בלימוד חמשה חומשי תורה. וידוע פסקו של מרן בשולחן ערוך (או"ח סי' רפה סעיף ב) 'אם למד הפרשה בפירוש רש"י, חשוב כמו תרגום. וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י'.

פירוש רש"י על התורה הוא פירוש רב רבדים ועמוק מני עמוק. ומי לנו גדול מנכדו של רש"י, רבינו תם, אשר אמר 'מה שפירש זקיני התלמוד - אף אני אעשה זאת. אבל פירוש המקרא - לית בחילי! לא אוכל עשהו'. ואמנם נתחברו למעלה ממאה ספרים על פירוש רש"י העוסקים בגילוי עומק צפונותיו, החל בפירוש הרמב"ן והרא"ם ועד ספרים בני דורנו. אמנם ביאור שיפרש ללומד את דברי רש"י מילה במילה ועל דרך הפשט עדיין לא התחבר. בענין זה רבה העזובה בתחום תורה שבכתב - לעומת תורה שבעל פה.

בהעלותנו ענין זה על שולחן מלכים - מאן מלכי רבנן, ענו הם ואמרו 'קריינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא', והטילו עלינו את המשימה הכבדה. מצויידיים בעידודם, הכוונתם ותפילתם, שינסנו מתנינו ויצאנו לדרך הארוכה. הזלנו דמים

במדבר יב בהעלותך

קו

בְּמִשְׁחָה: ט וְתִקֵּף רִגְזָא דִּי
בְּהוֹן וְאַסְתַּלֵּק: י וְעִנְנָא
אַסְתַּלֵּק מֵעַלְיָ מִשְׁכַּנָּא וְהָא
מְרִים חֲנֻרָא קַמְלָא וְאַתְּפִנִי

בְּמִשְׁחָה: ט וְתִקֵּף רִגְזָא דִּי
בְּהוֹן וְאַסְתַּלֵּק: י וְעִנְנָא
אַסְתַּלֵּק מֵעַלְיָ מִשְׁכַּנָּא וְהָא
מְרִים חֲנֻרָא קַמְלָא וְאַתְּפִנִי

תולדות אהרן: (ט) ויחר אף ה' בם ויילך. שבת צו.

בעל הטורים

(י) והענן סר. שלא יראה במפתחן זה שאחזיק אל חשהדל לראותו בשעת קלקלתו.

רש"י

להם שוטו לכם לנאליכס ואתה פה עמוד עמדי: משה, נמשה אפילו אינו עבדי, כדאי הייתם לירוא מפניו, וכל-שכן שהוא עבדי, ועד-מלך מלך, והיה לכם לומר אין המלך אוהבו חנם, ואם מאמרו אינו מכיר נמעשיו - זו קשה מן הראשונה (ספרי): (ט) ויחר אף ה' בם ויילך. מאחר שהודיעם סרחונם, גזר עליהם נדוי. קל-וחומר לנשר-ודם שלא יכעוס על חניו עד שיודיענו סרחונו (ספרי): (י) והענן סר. ואחר-כך והנה מרים מזורעת כשגב. משל למלך שאמר לפדגוג 'רדה את בני, אצל לא חרדנו עד שאלך מאצלך, שרמתי

רש"י כפשוטו

מה שדיברו כנגד משה: אני המדבר עמו פה אל פה אמתיו לו לפרוש מן האשה (ספרי). והיכן אמתיו לו את - בסיני, לאחר מתן תורה כשצויתי אותו (דברים ה, כד כח) 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי ונאבדה אליך את כל המצוה והתקיים... ובכך הסכמתי לפרישותו, שלא ישוב לאהלו להיות עם אשתו, כדרך שאר העם השבים לאהליהם (מ"א, נח"י):

וכראתה ולא בחידות. 'ומראה' זה האמור כאן הוא 'מראה-דבור' - כלומר דיבור המובן כל צרכו, שאני מקרש לו דבורי במראית-פנים שבו - בבחירות גמורה כאילו הוא 'רואה' פני הדבר, ואינו סותמו לו בחידות (במשלים), קענן שנאמר ליחזקאל (יחזקאל י, ב) 'חוד חידה ומשל משל אל בית ישראל, וגו' (נבואה על נפילת מלכות יהודה, שנאמרה כולה בדרך משל ומליצה). ואמנם, מלשון 'מראה' האמור כאן הייתי יכול לומר שהכוונה היא על מראה-שכינה - תלמוד לומר (שמות לג, כ) 'לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם נתי' (ספרי) (מש"ח):

שכינה פנים בפנים ממש, שהרי על כך נאמר (שם) 'כי לא יראני האדם נתי', אלא זה מראה אחרונים - אחר השכינה. קענן שנאמר (שמות לג, כג) 'ונראית את אחורי ופני לא יראו' (ביאור הדברים: עצמותו של הקב"ה הנקרא 'פני כבודו' לא ישיגוה להבין אפילו מלאכי השרת, וכל שכן בשר ודם, אבל ידיעת הקב"ה מצד דרכיו והנהגתו הנקרא 'אחורי כבודו' - כמי שבא להכיר את חבירו מאחוריו - ידיעה זו השיג משה עד תכליתה

(באמ"ח) (ספרי):

סרחונו (ספרי) (עמק המצ"ב): (י) והענן סר. לא לקתה מיד, אלא בתחילה הסיר הקב"ה את שכינתו משם ואחר-כך 'והנה מרים מצורעת כשגב'. משל למלך שאמר לפדגוג (מחנך בניים) 'רדה את בני - הענש אותו כפי הצורך, אצל לא חרדנו עד שאלך מאצלך ולא אראנו, לפי שרמתי עליו'. ואף כאן